

A Rákóczi- szabadságharc rövid áttekintése

A Habsburg intézkedéseket széleskörű elégedetlenségi hullám követte. Az Újszerzeményi Bizottság miatt szűkül a nemesi alkotmány, a végvári katonákat elbocsájtják, és növekednek a jobbágyterhek is. A nép 1697-ben **felkelést indít Tokajhegyalján**. A felkelés szervezetlen, szinte azonnal leverik. Következtetés: kell egy rátermett vezető, itt merül fel II. Rákóczi Ferenc neve.

1697-ben Rákóczit felkéri, hogy legyen a felkelés vezetője, de ő nem fogadja el, de barátja Bercsényi Miklós nagy hatást gyakorol rá. **Felveszik a kapcsolatot a Napkirállyal (XIV. Lajos)**, Rákóczi Habsburg ellenessé válik. A Napkirályhoz intézett levelek Bécsen mennek keresztül, a levélfutár áruló, és minden egyes levelet megmutat az udvarnak, következésképpen 1701-ben letartóztatják Rákóczit, és Bécsújhelyre viszik, Bercsényi el tud menekülni. Lehmann Gottfried szökteti meg Rákóczit, minek utána ő Brezán várába menekül.

Kedvező nemzetközi helyzet: 1701-től kitör a **spanyol örökösödési háború** a franciák és a Habsburgok között, ami osztrák csapatkivonást jelent Magyarország területéről. 1703-ban felkeresik Rákóczit, hogy álljon a felkelés élére, aki az érveket hallván eleget tesz eme kérésnek. 1703. május hatodikán kiadja a **Brezáni kiáltványt**, melyben hadba szólít minden „nemest és nemtelent”, tehát hadba szólít minden magyart. Híres zászlaján következő felirat volt olvasható: „Cum Deo pro patria et liberate” (Istennel a hazáért és a szabadságért). Az első ütközetre 1703 júniusában kerül sor Dolhánál, ahol Károlyi Sándor megveri a kuruc sereget. Bercsényi csatlakozik ekkor 6 századnyi zsoldossal, amelyet **francia pénzen** tart fenn ill. szervez, a franciák pénzzel, zsoldosokkal és kiképző tisztekkel támogatják a magyar szabadságharcot.

1703 vetési pátens: **a hadba vonuló jobbágyok adómentességet kapnak**, megtiltja a katolikus templomok elvételét és protestáns kézre adását, hadiszabályzatot ad ki.

A felkelés oldalára áll Károlyi Sándor, Vak Bottyán, Bocskai László. Sikerül elfoglalni a Tiszántúlt, a Duna-Tisza közét, a Felvidéket, Erdélyt, és egészen Bécsig mennek, de Károlyi Sándor dunántúli hadjárata sikertelen. Felcsillan a remény, hogy a hadak egyesüljenek a bajor és a francia hadakkal, de sajnos 1704 augusztusában a szabadságharc katonai sorsa eldőlt, ugyanis a Habsburg hadak megverik a franciákat. A Napkirály továbbra is támogatja Rákóczit.

1704-ben Rákóczi Ferencet erdélyi fejedelemmé választják. **1705-ben** kerül sor a **Szécsényi országgyűlésre**, melyen megszületik az ország új államformája: rendi konföderáció. A minta Lengyelország, Rákóczit vezető-fejedelemmé választják, teljhatalma lesz a külügyekben, a hadügyekben és a pénzügyekben, továbbá – bár korlátozottan – beleszólhat vallási ügyekbe és a törvényhozásba is. Létrejön a szenátus, 24 tagú. Elnöke Bercsényi Miklós. Létrejön a beszercebányai gazdasági tanács. A bevételek ekkor a következőkből származtak: bányavárosok, a Rákóczi vagyon, adók, vámok, bor. Rákóczi rézpénzt veret (libertas), 2 millió darabot.

A hadsereg maximális létszáma 70.000 fő, magja a külföldi zsoldosok, kurucok és a volt végvári katonák, a tömeget pedig a parasztok adják. Fegyvernem: a hadak többsége lovasság, a gyalogság a talpasok, és kis számú idegen tüzérség.

Károlyi Sándor 1705-ben kénytelen feladni a Dunántúlt, Erdély elvész, de a Habsburgok had átcsoportosítása miatt Vak Bottyán mégis megszerzi a Dunántúlt, a két legnagyobb győzelem 1705-ben Szentgotthárdnál és 1706-ban Győrvárnál. 1706-ban visszafoglalják Erdélyt is, 1707 elejére az ország legnagyobb rész a kurucoké.

1707. ónodi országgyűlés. Marosvásárhelyen beiktatják erdélyi fejedelmi posztjába Rákóczi Ferencet. Közteherviselés: a nemesek is adóznak. Megtörténik a Habsburgok trónfosztása. Bercsényi híres mondata: „Eb ura fákó, József császár nem királyunk” A magyar trónt betöltetlennek nyilvánítják, jelezvén, hogy külföldi uralkodót várnak katonai segítséggel. Miksa Emánuel bajor választófejedelmet kéri fel erre a posztra,

aki visszautasítja. A francia király a trónfosztás ellenére nem köt szövetséget a kurucokkal. A szabadságharc anyagi háttére apad, a francia király sem támogatja már őket úgy.

Az ónodi országgyűlés után minden jel arra mutatott, hogy a szabadságharc hanyatlik. Rákóczi rézpénze elértéktelenedik. Hatalmas probléma, hogy pestisjárvány üti fel a fejét. A nemesség a jobbágyokat visszarendeli a földekre, és a közteherviselés sem valósul meg. A nemesség egyezkedni kezd a Habsburgokkal. **1708-ban Trencsénnél** a kuruc hadak óriási vereséget szenvednek, egész ezredek szóródnak szét. Az 1708. évi sárospataki országgyűlés már késve hozott törvényt a jobbágykatonaság megtartására. Kimondták, hogy azok a jobbágyok, akik részt vesznek a harcban, örök szabadságot kapnak, és a hajdúvárosok mintájára felépített településekben lakhatnak. A hanyatlást nem lehetett megállítani. A kurucok visszavonultak a Tisza keleti felére.

Rákóczinak egy reménye maradt: 1707-ben szövetséget köt Nagy Péter orosz cárral. Miközben a fejedelem Lengyelországba utazik, felhatalmazza Károlyi Sándort, hogy időhúzó tárgyalásokat folytasson a Habsburgokkal, csak hogy ő nem színleli a tárgyalást, I. Józseffel tárgyal, aki az örökösödési háború érdekében hajlandó megegyezni a magyar rendekkel. Pálffy Jánost nevezi ki a Rákóczi-féle hadsereg elpusztítására induló hadosztály élére. Pálffy nem törekszik a teljes megsemmisítésre, és az általa elfoglalt területeken visszaadja a birtokait a nemességnek.

Rákóczi akarata ellenére Károlyi és Pálffy 1711 áprilisában aláírják a szatmári békét, erre egy nappal a kurucok a majtényi síkon leteszik a fegyvert. A béke büntetlenséget ígér a felkelőknek, és helyreállítja a nemesi jogokat, és visszaadja a nemesek földbirtokait, ha azok császárhűségüket esküvel bizonyítják, biztosította a vallásszabadságot. Helyreállt a rend Magyarországon.

Rákóczi néhány emberével együtt nem él az amnesztiával, hanem emigrációba megy. A török Rodostóban tölti élete hátralevő részét.